

RADNA GRUPA FBiH

**NACRT PROGRAMA ZA UNAPREĐENJE VODNIH USLUGA U FEDERACIJI
BOSNE I HERCEGOVINE I KORIŠTENJE NAJAVLJENE FINANSIJSKE I
TEHNIČKE PODRŠKE**

NACRT

Sadržaj

1	Uvod.....	3
2	Aktivnosti koje se odnose na regulatorni i institucionalni okvir.....	7
3	Aktivnosti koje se odnose na operativne djelatnosti.....	17
4	Aktivnosti koje se odnose na financiranje u sektoru	21

Skraćenice

Skraćenica	Značenje
AVP	Agencije za vodna područja
BiH	Bosna i Hercegovina
EU	Evropska Unija
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FMPVŠ	Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva
FZO	Fond za zaštitu okoliša Federacije BiH
IFI	Međunarodne finansijske institucije
IPA	Instrumenti predpristupne pomoći
JLS	Jedinica lokalne samouprave
KP	Komunalno preduzeće
MVTEO	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
SOG	Savez općina i gradova FBiH
SSP	Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju
SSPP	Jedinstvena lista infrastrukturnih projekata za sektor životne sredine
SUV FBiH	Strategija upravljanja vodama Federacije BiH
UPKP	Udruženje poslodavaca komunalne privrede FBiH
UPOV	Postrojenje za tretman urbanih otpadnih voda
WB	Svjetska banka

1 Uvod

Bosna i Hercegovina (BiH) je 2008. godine potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) sa EU i time ostvarila svoj prvi ugovorni odnos sa EU. SSP je stupio na snagu u junu 2015. godine i predstavlja glavni okvir za odnose između EU i BiH, čime se zemlja dodatno priprema za buduće članstvo u EU. U SSP-u je navedeno da je BiH obavezna da postepeno uskladi svoje zakonodavstvo sa EU *acqui-em*. Još prije potpisivanja SSP-a, donošenjem Zakona o vodama u Federaciji Bosne i Hercegovine (FBiH) 2006. godine započela je transpozicija odredaba EU Okvirne direktive o vodama u entitetska zakonodavstva. Proces transpozicije i implementacije EU Okvirne direktive o vodama, te ostalih direktiva u oblasti voda još traje. Zadnja nezvanična procjena stepena usklađenosti ovog Zakona je urađena 2016. godine (EU Ekran projekt) i od tada nije došlo do značajnijeg povećanja usklađenosti.

Od 2011. godine usvojen je niz strateških dokumenata i to: strategije upravljanja vodama i planovi upravljanja vodnim područjima u oba entiteta. Planski period ovih strateških dokumenata završava 2022. godine, te je u FBiH u fazi priprema planova i strategije za novi planski period. Strateški ciljevi strategija upravljanja vodama i planova upravljanja su u skladu sa ciljevima EU legislative i osnovnog cilja EU Okvirne direktive o vodama – postizanje dobrog ekološkog statusa svih vodnih tijela u razmatranom periodu. Međutim, analizom podataka prikupljenih za novi planski period evidentna je mala realizacija planiranih mjera koje bi vodile ka postizanju ciljeva.

Pored navedenih strateških dokumenata, 2017. godine je pripremljena i usvojena Strategija usklađivanja propisa sa pravnom stečevinom EU (EU *acqui communautaire*) u oblasti zaštite okoliša/životne sredine Bosne i Hercegovine. Među glavnim ciljevima ove strategije su: da **postoji veliki zaostatak u neophodnim investicijama u sektor voda**, koji se mora riješiti kako bi se osiguralo povećanje nivoa usluga dostupnih javnosti; do potpune usklađenosti kada bi povrat troškova trebao biti 100%, povrat troškova treba da pokrije bar operativne troškove, koji se moraju uklopiti u granice prihvatljivosti.

Nova strategija upravljanja vodama FBiH je u izradi u okviru pripreme ESAP BiH 2030+, tj. Strategije zaštite okoliša i akcionog plana BiH koji i za oblast voda treba da uključi ciljeve održivog razvoja iz Agende 2030. Također i dokument Strategije razvoja FBiH održive vodne usluge promovira kao jednu od prioritarnih mjera za dostizanje resursno efikasnog okolišnog razvoja, kao jednog od strateških ciljeva FBiH.

Trenutno 75% BiH populacije ima siguran pristup vodi za piće (povezana je sa kontroliranim javnim vodovodnim sistemima, dok drugi uglavnom koriste vodu iz slavine, ali i iz slabo kontroliranih ruralnih vodovoda), 41% populacije je priključeno na sistem javne kanalizacije, a manje od 15% populacije stanovništva povezano je sa postrojenjima za prečišćavanje otpadnih voda. Navedeni procenti bi trebali biti u porastu u procesu pristupanja BiH EU, i mnogo su niži od prosjeka u EU - zato su u bliskoj budućnosti **potrebne izuzetno visoke investicije** u sektoru kako bi se povećala pokrivenost stanovništva za sve tri spomenute javne usluge, a sredstva koja će se koristiti uključuju federalni i lokalne budžete i zajmove grantove koje pružaju međunarodne finansijske institucije. Za uspješno dostizanje ovih ciljeva neophodno je i ojačati kapacitete za programiranje i implementaciju projekata.

Očekuje se da novom infrastrukturom efikasno upravljaju javna vodovodna preduzeća (JVP). Međutim, trenutno većina JVP ne ostvaruju dovoljne prihode da budu u potpunosti finansijski samoodrživa čak i za tekuće održavanje, uz istaknuto neefikasno upravljanje imovinom što dovodi do daljeg pogoršanja postojeće infrastrukture. Tarife nisu određene tako da omogućе potpunu naknadu troškova, evidencija imovine je prilično nepotpuna i stoga ne omogućava adekvatan izračun amortizacije i prikupljanje sredstava za redovno održavanje, a čak u nekim JVP sredstva nisu osigurana za operativne troškove, što dovodi do potrebe za dodatnim transferima i subvencijama iz lokalnih budžeta. Dobra tarifna politika potaknut će održivo korištenje resursa.

U skladu s članom 9. Okvirne direktive o vodama, potrebno je osigurati povrat troškova vodnih usluga na način da se stimulira održivo i učinkovito korištenje voda, svakako uz prethodno unapređenje efikasnosti pružatelja usluge (komunalnih poduzeća), tj. optimiziranje istih troškova. Dodjeljivanje dodatnih odgovornosti (a time i dodatnih troškova) za izgradnju nove infrastrukture JVP bi dovelo do kolapsa (ili nova infrastruktura ne bi adekvatno funkcionirala, kao što je pokazalo nekoliko najnovijih investicija međunarodnih finansijskih institucija), ukoliko se prije svega ne bi provela sveobuhvatna reforma.

Također, troškovi koje imaju JVP još uvijek nisu dovedeni na optimalni nivo. Kod mnogih preduzeća još uvijek nisu uspostavljeni standardi koje komunalna preduzeća moraju ispunjavati niti se prati njihov rad na adekvatan način (ne postoje: sistem za ocjenu uspješnosti, transparentnost poslovanja, adekvatna kadrovska politika itd.). Zbog nedovoljnog održavanja postojeće vodovodne mreže, kao i administrativnih gubitaka, stepen neprihodovane vode je veliki. Pored očekivanih visokih neprihodovanih neopravdanih vodnih troškova (uzrokovanih gore navedenim nedostatkom sredstava, ali i nedostatkom redovnih operativnih postupaka za upravljanje imovinom) za prekomjerno zahvatanje vode, pročišćavanje, transport i isporuku, troškovi osoblja su znatno veći nego što su definisali međunarodni standardi. Broj uposlenih u komunalnim uslugama znatno je iznad međunarodnih standarda, što dovodi do izuzetno visokih troškova rada. Da bi se optimizirali troškovi uposlenih i gubici u vodovodnom sistemu sveli na razumnu mjeru, pored gore pobrojanih aktivnosti neophodna su značajna finansijska ulaganja u završavanje i modernizaciju sistema upravljanja vodnim objektima.

Od 2010. godine implementirano je nekoliko projekata u sektoru vodnih usluga, uključujući i izgradnju komunalne infrastrukture. Ovi projekti su pokrenuli proces poboljšanja u sektoru i trasirali pravce u kojima treba dalje raditi kako bi poboljšanja bila systemska i dugoročna. Ipak, pojedini projekti su rezultirali infrastrukturom i uslugama koje nisu finansijski održivi i time ukazali na potrebne reforme vodnih usluga u FBiH.

Reforma sektora voda zahtijeva usklađen regulatorni okvir, funkcionalan institucionalni okvir (putem reorganizacije postojećih ili uspostave novih struktura), kao i kontrolirane finansijske tokove. Radna grupa formirana sa zadatkom izrade Programa za unapređenje vodnih usluga u FBiH i korištenje najavljene finansijske i tehničke podrške je stoga:

- Izvršila preliminarnu procjenu nedostataka u postojećem regulatornom okviru sektora (zakoni, podzakonski akti, uredbe, odluke...) koji su doveli do navedenih glavnih izazova i predložila odgovarajuća rješenja za unapređenje postojećih i/ili izradu novih propisa. Pri tome je uzeto u

obzir da takve promjene ne samo da trebaju omogućiti, već moraju i praktično stvoriti potrebne predušlove (postupci, tijela/institucije) te definirati pojedinačne odgovornosti kao i eventualne posljedice zbog neispunjavanja propisanih odgovornosti (nadgledanje uspostavljenog sistema mjerenja uz odabir ključnih indikatora učinka).

- Izvršila procjenu postojanja odgovarajućih tijela ili institucija, kapaciteta i nedostataka kako bi se predložila najefikasnija rješenja za prevazilaženje utvrđenih nedostataka. Pri tome je uobzirila da već postoji visok nivo zaposlenosti u javnom sektoru koji nije na adekvatan način iskorišten čime se narušavaju princip efikasnosti i efektivnosti, gdje zaposlenici nemaju 40 sati punog radnog angažmana nedeljno. Stoga je restrukturiranje postojećih i izgradnja kvalitetnih kapaciteta za nove nadležnosti imalo izuzetno visok prioritet kod svakog novog zapošljavanja.
- Izvršila procjenu nedostataka u postojećem financiranju i održavanju procesa, kao i potrebnih sektorskih ulaganja (od strane jedinica lokalne samouprave koristeći lokalne budžete, zajmove ili grantove koje pružaju međunarodne finansijske institucije, kantonalni ili entitetski fondovi i sl.) i predložila najefikasnije modele za prevazilaženje takvih nedostataka.

Na pitanje financiranja tarifa djelomično će se odgovoriti već odmaklim regulatornim promjenama, npr. Uredbom o metodologiji utvrđivanja najniže osnovne cijene vodnih usluga u Federaciji Bosne i Hercegovine za koju se očekuje da će biti usvojena tokom 2021. godine. Uredba će također podrazumijevati uspostavljanje regulatornih tijela koji će nadzirati provedbu.

Pored toga, navedeno će implicirati uspostavu novih postupaka za provjeru pokrivanja operativnih troškova novih investicija (kako bi se izbjegle/odgodile investicije koje građani lokalne zajednice još uvijek ne mogu u potpunosti financirati), s ciljem provođenja postupaka provjere da li su budžeti jedinica lokalne samouprave u potpunosti obuhvatili i potrebe lokalnih ulaganja u ovom segmentu, da li su tarife prilagođene graničnim troškovima vezanim za nova ulaganja i dr. Iako je ova finansijska komponenta zapravo uključena u zakonske i institucionalne reforme, treba je posebno naglasiti jer ima potencijalno vrlo visok uticaj na održivost i efikasnost velikih investicija koje se očekuju u bliskoj budućnosti, na putu BiH prema EU.

Predstavnici JLS su zatražili značajno povećanje godišnjih izdvajanja iz budžeta Vlade FBiH, ista sredstva bi se dodjeljivala JLS za investicijske projekte u sektoru vodoopskrbe i odvodnje i prečišćavanja otpadnih voda. Model prema kojem bi se uspostavila podrška Vlade FBiH podrazumijevao bi da JLS apliciraju za sredstva prema FMPVŠ, koje provodi procedure izbora prema odabranim kriterijima, te listu prijedloga dostavlja Vladi FBiH na odobrenje. Finansijska podrška se realizira putem Federalnog ministarstva finansija. Nova infrastruktura kao i rekonstrukcija postojeće traži vrlo velika ulaganja, oslanjanje samo na mogućnosti JLS i JKP neće dati očekivane rezultate bez dodatne podrške.

Slijedi prijedlog akcijskog Programa za unapređenje vodnih usluga u Federaciji Bosne i Hercegovine i korištenje najavljene finansijsko- tehničke podrške koji sadrži:

- Kratak opis aktivnosti koje će se provesti.
- Precizno utvrđivanje odgovornosti (pozicija u instituciji, dakle pojedinačna osoba a ne cijela institucija). Glavna odgovorna osoba će definirati podaktivnosti i provedbeni tim.

- Rok za provođenje aktivnosti (krajnji rok i rokove za postizanje specifičnih ciljeva).
- Kratka procjena rizika za provedbu aktivnosti, uz mjere za minimiziranje.
- Definiranje očekivanih rezultata, kao i indikatora i međurezultata koji omogućavaju praćenje napretka.
- Rezervni plan (alternativno prenošenje odgovornosti, ako isto nije ispunjeno) sa definiranim posljedicama za nadležno lice koje ne ispunjava utvrđene nadležnosti.
- Kratki uvid u potrebna financijska sredstva za provedbu aktivnosti.
- Obrazloženje prijedloga aktivnosti.

Legenda prioriteta:

Kratkoročni prioritet
Srednjoročni prioritet
Dugoročni prioritet
neodređen prioritet

2 Aktivnosti koje se odnose na regulatorni i institucionalni okvir

Oznaka	Aktivnost	Nadležnost	Vremenski okvir	Procjena rizika	Očekivani rezultat	Međurezultati (milestones) sa rokovima i indikatorima praćenja	Rezervni plan	Potrebna sredstva (+izvor)
	Usvajanje Uredbe o metodologiji utvrđivanja najniže osnovne cijene vodnih usluga u Federaciji Bosne i Hercegovine	FMPVŠ	0+6 mjeseci	Vlada FBiH usvaja Uredbu, rizik sporog usvajanja se nastoji umanjiti podrškom međunarodnih IFI za reforme sektora	Usvojena Uredba o metodologiji utvrđivanja najniže osnovne cijene vodnih usluga u provedbi	-	-	Osigurana tehnička podrška MEG projekta, nema značajnijeg predviđenog financijskog troška
A1	<p>Obrazloženje:</p> <p>Nacrt Uredbe je pripremila radna grupa formirana krajem 2018 godine, u čijem sastavu su bili predstavnici FMPVŠ, SOG FBiH, UPKP FBiH, AVP rijeke Save, AVP Jadranskog mora, FMOiT. Prijedlog teksta Uredbe koji je pripremila radna grupa je 19.10.2020. upućen u javnu raspravu (https://fmpvs.gov.ba/2020/10/19/javna-rasprava-nacrt-uredbe-o-metodologiji-utvrđivanja-najnize-osnovne-cijene-vodnih-usluga/). Poziv za sudjelovanje u javnoj raspravi je upućen svim zainteresiranim institucijama (na svim razinama administracije u FBiH, svakako uključujući i institucije koje su delegirale svoje predstavnike u radnu grupu koja je i izradila prijedlog Uredbe), sa molbom da se primjedbe i komentare na nacrt uredbe dostave na propisanom obrascu najkasnije do petka, 27.11.2020. Ipak, FMPVŠ je razmatralo i primjedbe dospjele kasnije, sve do početka marta/ožujka kada su svi materijali dostavljeni relevantnim institucijama administracije FBiH na mišljenje, sukladno zakonskoj proceduri – osim teksta prijedloga Uredbe, pripremljeni su i obrazloženje iste, Izjava o usklađenosti (sa EU direktivom), Obrazac A. Tablica usklađenosti za jedan propis, dokument Odgovora na prispjele komentare i primjedbe (ukupno 46 stranica, posebno aktivni su bili UPKP FBiH koji su dostavili veći broj vrlo korisnih prijedloga, većinom usvojenih), a ranije je pripremljen i dokument procjene utjecaja propisa (RIA) koji je usvojio Ured za zakonodavstvo. U toku pisanja ovog izvještaja pristižu odgovori relevantnih institucija administracije FBiH (npr. Federalno ministarstvo pravde je 18.3.2021. uputilo svoj odgovor da nemaju primjedbi u skladu sa članom 27. Poslovnika o radu FBiH), slijede naredni propisani koraci. Uredba je od vrlo visoke važnosti za sve naredne aktivnosti, pa se stoga ovdje dodatno naglašava kao prva u listi.</p>							
A2	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vodama FBiH	Parlament FBiH FMPVŠ	0 + 9 mjeseci	Visok rizik sporog razmatranja i usvajanja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o	Zakon o vodama sa navedenim	Zako o izmjenama i dopunama Zakona o	Razmotriti alternativne opcije koje bi se odnosile	Osigurana tehnička podrška MEG projekta, nema značajnijeg

Oznaka	Aktivnost	Nadležnost	Vremenski okvir	Procjena rizika	Očekivani rezultat	Međurezultati (milestones) sa rokovima i indikatorima praćenja	Rezervni plan	Potrebna sredstva (+izvor)
				vodama u Parlamentu FBiH, aktivirati rezervni plan u slučaju neuspjeha u prva četiri mjeseca	dopunama stupio na snagu	vodama uvršten na Dnevni red Parlamenta FBiH u roku od četiri mjeseca – ako ne, aktivirati rezervni plan	na opciju provođenja odvojenog procesa izrade Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vodama koji bi se uputio u Parlament FBiH po skraćenom postupku nositelj Vlada FBiH na inicijativu FMPVŠ	predviđenog financijskog troška aktivnosti osim troška rada radno tijelo za ovaj zadatak (oko XXXX KM)
<p>Obrazloženje:</p> <p>Vlada FBiH na svojoj 132. Sjednici, održanoj 14.12.2017. godine na prijedlog FMPVŠ kao obrađivača utvrdila Nacrt Zakona o izmjenama i dopuna Zakona o vodama¹ i prosljedila ga 15.12.2017. godine Parlamentu FBiH radi razmatranja i usvajanja. Ovaj Nacrt, sadrži prijedloge izmjena i dopuna značajnog broja članova važećeg Zakona o vodama FBiH, ipak do dana izrade ovog izvještaja nije razmatran od strane Doma naroda Parlamenta FBiH, niti je poznato kada bi se to moglo desiti.</p>								

¹ U izmjenama ZoV-a koje su proceduri navedeno je sljedeće:

Član 28b. Naknada troškova za vodne usluge

Oznaka	Aktivnost	Nadležnost	Vremenski okvir	Procjena rizika	Očekivani rezultat	Međurezultati (milestones) sa rokovima i indikatorima praćenja	Rezervni plan	Potrebna sredstva (+izvor)
	<p>Postoji realan rizik da se ova aktivnost ne dovrši uspješno u skorije vrijeme. U slučaju da se u narednom periodu od četiri mjeseca ova aktivnost ne realizuje, moguće aktivnosti FMPVŠ su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Priprema pismene Urgencije, koja bi se putem Vlade FBiH kao predlagača, prosljedila prema Parlamentu FBiH, u smislu hitne potrebe za razmatranjem ovog Zakona; • Povlačenje postojećeg Nacrta Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vodama iz parlamentarne procedure, te priprema i provođenje procedure skraćenog postupka, kojim bi se pripremio nacrt Zakona o dopun Zakona o vodama, samo u dijelu koji se odnosi na dodjelu nadležnosti FMPVŠ u oblasti vodnih usluga kako slijedi: <ul style="list-style-type: none"> ○ planiranje razvoja vodnih usluga, ○ izrada politike vodnih usluga i propisivanje načina određivanja cijena u sektoru vodnih usluga, ○ provjera ekonomskih analiza novih investicija u sektoru vodnih usluga, ○ analiza mogućnosti financiranja u sektoru vodnih usluga, ○ definiranje standarda, smjernica, uputa za nove investicije u sektoru vodnih usluga, i sl. 							

- 1) Naknadom troškova za vodne usluge, uključujući troškove zaštite okoliša i troškove resursa, u skladu sa ekonomskom analizom iz člana 29. stav (2) ovog zakona, i posebno u skladu s principom „zagađivač plaća“ i „korisnik plaća“, osigurava se:
 - a) da politika cijena vode predstavlja odgovarajući poticaj korisnicima da koriste vodu racionalno i da time doprinesu ostvarenju okolišnih ciljeva iz ovog zakona;
 - b) da odgovarajuće učešće korisnika vode namijenjene za industriju, domaćinstva i poljoprivredu, u naknadi troškova vodnih usluga, uzima u obzir socijalne, okolišne i privredne efekte naknade, kao i geografske i klimatske uslove.
- 2) U planu upravljanja vodama iz člana 25. ovog zakona daje se prikaz planiranih koraka za primjenu odredbi stava (1) ovog člana koji će doprinijeti postizanju okolišnih ciljeva iz ovog zakona, kao i o učešću različitih vidova korištenja vode u naknadi troškova za vodne usluge.
- 3) Odredbe ovog člana nisu smetnja za finansiranje preventivnih ili mjera za oporavak, radi postizanja ciljeva ovog zakona.
- 4) Vlada Federacije na prijedlog federalnog ministra i federalnog ministra nadležnog za okoliš donosi uredbu o metodologiji utvrđivanja najniže osnovne cijene vodnih usluga.

Pojašnjenje: Radi ujednačavanja prakse i pravnog okvira za vodne usluge (snabdijevanja vodom i kanalizacije i prečišćavanja otpadnih voda) na nivou Federacije BiH, propisati donošenje jedinstvene metodologije za obračun tarifa za vodne usluge na nivou Federacije BiH i parametara za utvrđivanje najnižih cijena vodnih usluga na nivou kantona, pri čemu konačnu cijenu vodne usluge za svoj vodovodni sistem donosi jedinica lokalne samouprave, sa krajnjim ciljem postepenog osiguranja zaštite voda od zagađenja urbanim otpadnim vodama i od prekomjernog iscrpljivanja, te ispunjavanja zahtjeva iz vodno-komunalnih direktiva EU u ovom segmentu što je preduslov za korištenje EU fondova

Oznaka	Aktivnost	Nadležnost	Vremenski okvir	Procjena rizika	Očekivani rezultat	Međurezultati (milestones) sa rokovima i indikatorima praćenja	Rezervni plan	Potrebna sredstva (+izvor)
A3	Izraditi prednacrt Zakona o vodnim uslugama FBiH, provesti javnu raspravu te usvojiti Zakon o vodnim uslugama FBiH	MPVŠ FBiH Ministar	0+48 mjeseci	Prethodno utvrditi stvarnu ustavnu nadležnost za izradu ovog zakona	Izrađen prednacrt Zakona	Ustavna nadležnost treba biti utvrđena prije početka provedbe aktivnosti prednacrt Zakona o vodnim uslugama FBiH 0+12 mjeseci		Osigurana tehnička podrška MEG projekta, financijski trošak aktivnosti se odnosi samo na rad eventualne radno tijelo za ovaj zadatak (oko XXXX KM)
<p>Obrazloženje: Izrada Zakona o vodnim uslugama FBiH, koji bi integrirao postojeće i očekivane propise koji pravno uređuju pružanje vodnih usluga, se smatra najboljim i integriranim odgovorom na izazove potrebnih reformi sektora. Ovaj akt bi u sebi integrirao odgovore na pitanja tarifne metodologije, ugovora o pružanju javnih usluga odnosno direktnih nadležnosti i odgovornosti JLS i KP u pružanju vodnih usluga, nadležnosti i odgovornosti za subvencioniranje potrebitih za plaćanje ovih usluga, nadležnosti i odgovornosti za puno evidentiranje komunalne infrastrukture, proračun amortizacije iste te izdvajanje iznosa po tom osnovu za potrebne redovne zamjene infrastrukture i druga sada neodgovorena (ili nedovoljno dobro odgovorena) pitanja. Obzirom na brojne specifičnosti vodnih usluga u odnosu na druge komunalne usluge, ova opcija se smatra kvalitetnijom od izmjena i dopuna postojećih kantonalnih zakona o komunalnim djelatnostima.</p>								
A4	Usuglasiti kantonalne zakone o komunalnim djelatnostima i druge propise sa Uredbom o metodologiji utvrđivanja najniže osnovne cijene	Nadležna kantonalna ministarstva, vlade i skupštine kantona	A1+12		Usuglašeni kantonalni propisi stupile na snagu			Osigurana tehnička podrška MEG projekta, financijski trošak aktivnosti se odnosi samo na rad eventualnih kantonalnih eventualne radno

Oznaka	Aktivnost	Nadležnost	Vremenski okvir	Procjena rizika	Očekivani rezultat	Međurezultati (milestones) sa rokovima i indikatorima praćenja	Rezervni plan	Potrebna sredstva (+izvor)
	vodnih usluga (ako je potrebno)	Ministri odgovorni za komunalne djelatnosti						tijelo za ovaj zadatak (oko XXXX KM po kantonu)
<p>Obrazloženje: Ova se aktivnost predlaže samo kao uvjetna, za slučaj da konačna usvojena Uredba o metodologiji utvrđivanja najniže osnovne cijene vodnih usluga implicira potrebu usuglašavanja kantonalnih zakona o komunalnim djelatnostima ili drugih propisa.</p>								
A5	Donijeti potrebne propise za uspostavu Regulatornog tijela za vodne usluge sukladno izmjenjenim kantonalnim zakonima nakon njihovog usklađivanja sa Uredbom, te uspostavu regulatornog mehanizma za podršku uredbi kroz finansiranje JLS/JKP (koji pristupe reformi) iz vodnih naknada kantona	Kantonalne vlade Ministri odgovorni za komunalne djelatnosti	A1+12		Regulatorna tijela uspostavljena i nadziru provedbu Uredbe		Do uspostave tijela, mišljenje može dati neovisna Komisija kantona, ili revizorska kuća	Osigurana tehnička podrška MEG projekta, članove tijela delegirati iz javnog sektora (izvor sredstava predviđen Uredbom)
<p>Obrazloženje: Uredba o metodologiji utvrđivanja najniže osnovne cijene vodnih usluga propisuje da će kantoni u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu uredbe propisati uspostavu regulatornog tijela vodnih tarifa i tarifni postupak pred regulatornim tijelom, te da će uspostaviti regulatorno tijelo za vodne usluge u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu prethodno navedenih propisa. Očekuje se da će kantoni trebati podršku ovim procesima, ista će biti pružena od strane MEG projekta, uz nadzor kantonalnih ministara odgovornih za komunalne djelatnosti.</p>								
A6	Analiza učinkovitosti i prilagođenosti postojećih	JLS, SOG	A1+12	Rizik nekvalitetnih odluka o novim investicijama u	Ograničen pristup javnim i			Direktni trošak JLS, eventualne trošak

Oznaka	Aktivnost	Nadležnost	Vremenski okvir	Procjena rizika	Očekivani rezultat	Međurezultati (milestones) sa rokovima i indikatorima praćenja	Rezervni plan	Potrebna sredstva (+izvor)
	odluka o vodosnabdijevanju (uključujući i odluke o odvodnji otpadnih voda) JLS potrebama JLS, uz pripremu smjernica i modela Odluke.	Šefovi organizacionih jedinica u JLS nadležnih za komunalne poslove		infrastrukturu vodnih usluga, koje nisu zasnovane na temeljnim procjenama potreba i budućih operativnih i troškova investicijskog održavanja	financijskim sredstvima IFI onima koji nemaju adekvatne odluke			radnog tijela za ovaj zadatak na razini JLS
<p>Obrazloženje: Dalja financijska i tehnička podrška razvoju sektora vodnih usluga u FBiH je posve ovisna o uspješnosti prethodnih investicija. Stoga je posebnu pažnju potrebno posvetiti procjeni budućih operativnih i troškova investicijskog održavanja za potencijalne nove investicije u infrastrukturu vodnih usluga. Važan dio takve provjere je analiza učinkovitosti postojećih Odluka o vodosnabdijevanju JLS i prilagođenosti tekućim potrebama JLS. Aktivnost će rezultirati i izradom smjernica i modela/template-a Odluke, koji bi pomogli kvalitetnijoj provedbi ove aktivnosti od strane JLS. Očekuje se da će SOG promovirati aktivnost u JLS, te podržati obuke za provedbu ovakvih analiza.</p>								
A7	Izraditi prijedlog koncentriranja nadležnosti za vodne usluge u FBiH Aktivnost je usko povezana sa A3	FMPVŠ + FMOiT	Paraleln o sa A3	Neophodno u izradi prijedloga imati u vidu postojeći raspored kapaciteta u ministarstvima i njima pridruženim javnim institucija	Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o federalnim i kantonalnim ministarstvima	Prethodna procjena interesa u FMPVŠ i FMOiT		Osigurana tehnička podrška MEG projekta, financijski trošak aktivnosti se odnosi na rad radnog tijela za ovaj zadatak
<p>Obrazloženje: Zbog postojećeg organizovanja i rasporeda nadležnosti za vodne usluge u više različitih organa na različitim nivoima vlasti, može se predložiti objedinjavanje poslova iz oblasti voda i dijela vodnih usluga iz FMPVŠ, poslova iz oblasti okoliša iz FMOiT i preostalog dijela poslova vodnih usluga iz FMPU, dakle sada lociranih u tri ministarstva na federalnom i u po dva ministarstva na kantonalnom nivou, ukupno 23 ministarstva nadležna za ovu problematiku, u po jedan resor na kantonalnom nivou i federalnom nivou što bi svelo ove poslove u 11 organa i što bi bilo značajno za koncentriranje i efikasnije korištenja kapaciteta. Ova reorganizacija bi se mogla osigurati izmjenama i dopunama zakona o federalnim i kantonalnim ministarstvima. Ova aktivnosti mora biti urađena u okviru izrade</p>								

Oznaka	Aktivnost	Nadležnost	Vremenski okvir	Procjena rizika	Očekivani rezultat	Međurezultati (milestones) sa rokovima i indikatorima praćenja	Rezervni plan	Potrebna sredstva (+izvor)
Prijedloga Zakona o vodnim uslugama te ukoliko isti uđe u proceduru, paralelno se trebaju pripremiti i "donijeti" izmjene i dopune zakona o federalnim odnosno kantonalnim ministarstvima.								
A8	Usuglasiti zakone o vodama kantona sa izmjenama i dopunama Zakona o vodama FBiH (ako je potrebno)	Kantonalna, ministarstva nadležna za sektor voda, vlade i skupštine kantona Ministri odgovorni za komunalne djelatnosti	A2+12	Aktivnost potrebna samo u slučaju da se usvojene izmjene ZoV odnose na sektor vodnih usluga	Usuglašeni kantonalni Zakoni o vodama na snazi			Osigurana tehnička podrška MEG projekta, nema dodatnog troška
<p>Obrazloženje: Ova se aktivnost predlaže samo kao uvjetna, za slučaj da konačno usvojene izmjene i dopune Zakona o vodama FBiH impliciraju potrebu usuglašavanja kantonalnih zakona o vodama.</p>								
A9	Izvršiti međusobno usuglašavanje propisa o JLS i drugih propisa koji sadrže odredbe o vodnim uslugama	Federalno ministarstvo pravde Ministar	12 mjeseci nakon usvaj. propisa	Aktivnost potrebna samo u slučaju da je takvo usuglašavanje potrebno	Usuglašeni propisi o JLS stupili na snagu			Osigurana tehnička podrška MEG projekta, nema dodatnog troška
<p>Obrazloženje: Ova se aktivnost predlaže samo kao uvjetna, za slučaj da konačno usvojeneih propisa koji sadrže odredbe o vodnim uslugama.</p>								

Oznaka	Aktivnost	Nadležnost	Vremenski okvir	Procjena rizika	Očekivani rezultat	Međurezultati (milestones) sa rokovima i indikatorima praćenja	Rezervni plan	Potrebna sredstva (+izvor)
A10	Pokrenuti aktivnosti za izmjenu Zakona o javnim poduzećima i/ili Zakona o privrednim društvima	FMPVŠ + UPKP Ministar Federalno ministarstvo energije, industrije i rudarstva	Odmah nakon usvajanja Programa	Potrebno detaljno pojasniti razloge potrebnih izmjena, rizik nerazumijevanja	Precizno uređeno knjiženje vodno-komunalne infrastrukture			Osigurana tehnička podrška MEG projekta, nema dodatnog troška
<p>Obrazloženje:</p> <p>Izmjene ovih zakona mogu biti potrebne da se olakša i preciznije uredi knjiženje stalnih sredstava koja se koriste za pružanje vodnih usluga, kao i preciznije uredi dokapitalizacija vodovodnih poduzeća. Postojeće stanje je da se značajan dio komunalne infrastrukture koja je u funkciji pružanja vodnih usluga sada ne vodi u knjigama stalnih sredstava, čime je izbjegnuto zakonom propisan obračun amortizacije. Posljedica je nepostojanje dovoljnih financijskih sredstava, koja se zapravo prikupljaju po osnovu obračunate amortizacije, za redovnu sanaciju i zamjenu infrastrukture, koja stoga vremenom propada i uzrokuje visoke postotke neprihodovane vode i stoga i neopravdane visoke troškove crpljenja i distribucije vode, prekide u opskrbi vodom, kao i umanjenje kvalitete vode (potencijalni rizik po javno zdravlje). Zato je veoma važno ovaj jasno prepoznati problem cjelovitog evidentiranja stalnih sredstava koja se koriste za pružanje vodnih usluga zakonski riješiti i propisati obvezujuće postupke.</p>								
A11	Inicirati izmjenu člana 20. Zakona o PDV-u	Parlamentarna skupština BiH FMF	Odmah	Visok rizik sporog razmatranja i usvajanja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o PDV-u u Parlamentarnoj skupštini BiH, aktivirati rezervni plan u slučaju neuspjeha	Jasno naznačeno da se posebne vodne naknade ne uključuju u osnovicu za obračun PDV-a	Prestanak prinudne naplate istih od strane UIO BiH	Pokretanje upravnog postupka i prestanak daljnje naplate naknade za zaštitu voda za korisnike koji nisu na kanalizac.	Nema dodatnog troška, dopuna samo jednog člana Zakona o PDV-u

Oznaka	Aktivnost	Nadležnost	Vremenski okvir	Procjena rizika	Očekivani rezultat	Međurezultati (milestones) sa rokovima i indikatorima praćenja	Rezervni plan	Potrebna sredstva (+izvor)
							sistemu kojim upravlja KP	
	<p>UIO BiH svojim obavještenjem broj od 09.12.2005. godine UPKP FBiH dala upute da se ne vrši obračun PDV na PVN, međutim posljednjih godina vrši retroaktivan obračun istog sa obračunom zateznih kamata, te kazni za preduzeće i odgovorno lice. Dana 22.08.2019. godine Vlada FBiH svojim zaključkom zadužila Federalno ministarstvo finansija i Poreznu upravu FBiH da osiguraju da u sklopu tekuće izmjene Zakona o PDV-u preciziranje člana 20. zakona o PDV-u u smislu izuzeća JKP od plaćanja PDV-a od prikupljenih sredstava PVN-a. Do navedenih izmjena člana 20. Zakona o PDV-u još nikad nije došlo, a UIO BiH svojim aktom od 21.03.2019. godine obavijestila UPKP FBiH i Udruženje vodovoda RS da će kao svoj konačan stav primjenjivati drugostepeno rješenje kao konačan akt UIO BiH, odnosno da će u osnovicu za obračun PDV-a uključivati i PVN. Ovakvi stavovi UIO BiH stvorilo je nedoumice kod preduzeća, jer neki vrše obračun PDV-a na PVN, dok drugi to i dalje ne rade. Preduzeća gdje je bila kontrola morala su da plate retroaktivno „Utvrdene“ obaveze PDV-a na PVN, kao i zatezne kamate i kazne (da li dobrovoljno ili prisilnom naplatom), a neka od njih su pokrenula upravne postupke.</p>							
A12	Izmjene i dopune Zakona o javnim nabavkama BiH	Parlamentarna skupština BiH UPKPP putem Vlade FBiH i AJN urgira za usvajanje već postojećeg prijedloga	Odmah	Rizik sporog razmatranja i/ili neusvajanja novog Zakona o javnim nabavkama	Usvojene izmjene i dopune Zakona o javnim nabavkama BiH	Prijedlog upućen od strane Vijeća ministara u hitnu proceduru 16.03.2021. godine		
	<p>Aktivnost izmjene i dopune Zakona o javnim nabavkama BiH u članu 10.c. je već u toku, dodatno se traži samo monitoring i izvještavanje o rezultatima ove aktivnosti.</p>							
A13	Inicijativa za slučaj produženja roka Odluke o obaveznoj primjeni	FMPVŠ + UPKP Agencija za javne nabavke i	Odmah	Rizik usvajanja nove ili produženja postojeće odluke u istom obliku	Izuzetno primjene preferencijalnog tretmana	Pismeni zahtjev prema Agenciji za javne nabavke		Nema dodatnog troška

Oznaka	Aktivnost	Nadležnost	Vremenski okvir	Procjena rizika	Očekivani rezultat	Međurezultati (milestones) sa rokovima i indikatorima praćenja	Rezervni plan	Potrebna sredstva (+izvor)
	preferencijalnog tretmana domaćeg ili donošenja nove	Vijeće ministara BiH			domaćeg ako je ugovorni organ JKP	i Vijeću ministara BiH		
<p>Vijeće ministra BiH je 29.05.2020. godine donijelo Odluku o obaveznoj primjeni preferencijalnog tretmana domaćeg u cilju posljedica izazvanih pandemijom korona virusa (COVID 19) i zaštitom privrede BiH sa rokom važnosti do 01.06.2021. godine kojom je nametnuta obaveza ugovornim organima da prilikom obračuna cijena ponuda, u svrhu poređenja ponuda, umanje cijene domaćih ponuda za preferencijalni faktor domaćeg od 30% u postupcima javnih nabavki.</p> <p>Ova odluka je diskriminatorna za JKP kao ugovorne organe u odnosu na privatna preduzeća kao ponuđače jer nije uzela u obzir da i jedni i drugi posluju na tržišnom osnovu i da navedena odluka omogućava neopravdano prelivanje sredstava iz javnog u privatni sektor, odnosno preferencijalni tretman domaćeg pada na teret javnih preduzeća. Treba napomenuti da su JKP tokom pandemije bila izuzeta iz bilo kojih oblika pomoći ili poticaja za vrijeme pandemije. Imajući u vidu negativne trendove pandemije postoji velika vjerovatnoća da se odluka produži ili donese nova u istom ili sličnom obliku, što bi imalo vrlo negativne posljedice na finansijsku stabilnost i daljni rad JKP. Neophodno je uputiti inicijativu Agenciji za javne nabavke i Vijeću ministara da se u slučaju produženja iste ili donošenja nove odluke predvidi izuzeće primjene preferencijalnog tretmana domaćeg ako je ugovorni organ JKP ili da iste refundira država.</p>								

3 Aktivnosti koje se odnose na operativne djelatnosti

Oznaka	Aktivnost	Nadležnost	Vremenski okvir	Procjena rizika	Očekivani rezultat	Međurezultati (milestones) sa rokovima i indikatorima praćenja	Rezervni plan	Potrebna sredstva (+izvor)
B1	Uspostaviti i održavati dobru/kontinuiranu razmjenu podataka i zaživljavanje CISV-a, formirati jedinstven benchmarking za vodovodna poduzeća sa definiranim podacima koji se prikupljaju i ključni pokazatelji učinka (KPI) koji se računaju	AVP su vodeće institucije za izgradnju software-ske platforme. Kantoni, JLS i KP nadležni za pripremu i unos podataka	0+6 mjeseci za formiranje benchmarkinga za vodovodna poduzeća, zatim kontinuirana aktivnost	Potrebno odabrati relevantan i dobro pojašnjen skup podataka koje JKP dostavljaju, izbjeći višestruka izvještavanja	Funkcionalan benchmarking za vodovodna poduzeća, koji će omogućiti kvalitetnije i efikasnije financiranje u sektoru	Napravljena platforma za prihvatanje i prikaz podataka u AVP, odabrani podaci koji se prikupljaju i formule proračuna KPI u toku 2021.	-	Očekuje se leadership i stručna i financijska podrška Svjetske banke u uspostavi sistema
<p>Obrazloženje:</p> <p>Benchmarking za vodovodna poduzeća ima za cilj poticanje efikasnijeg rada, nadzora nad rezultatima mjera za unapređenje, provedbu programa financiranja zasnovanog na postignutim rezultatima. Benchmarking je od velikog značaja za funkcioniranje budućih regulatornih tijela, kao i za donošenje odluka o upravljanju na razini JLS i KP.</p> <p>Zaključkom Vlade Federacije BiH broj: 1786/2016 od 22.09.2016. godine zadužene su AVP i FFZO da pokrenu aktivnosti na izgradnji Centralnog Informatičkog Sistema Voda (CISV) u cilju: obezbjeđenja platforme za ubos prikupljenih podataka od strane nadležnih institucija, praćenja provođenja planova po pojedinim vodnim direktivama, praćenja ispunjavanja uslova preuzetog aquis-a EU i izvještavanja o stepenu transpozicije i implementacije vodnih direktiva. U skladu sa zaključkom Vlade FBiH aktivnosti na izgradnji sistema su završene. AVP su održali radionice/obuke svih prijavljenih predstavnika općina/gradova i predstavnika javnih komunalnih preduzeća nadležnih za vodovod i kanalizaciju. za obuku i unos podataka u CISV - Modul KI-a (Komunalna Infrastruktura).</p> <p>U prethodnom periodu je WB projekt za podunavski sliv organizirao prikupljanje i predstavljanje odabranog skupa indikatora uspješnosti u kojem je sudjelovao i veći broj vodovodnih poduzeća iz FBiH, a nedavno su i AVP FBiH pripremile software-ske platforme za prikupljanje i predstavljanje podataka o radu vodovodnih</p>								

Oznaka	Aktivnost	Nadležnost	Vremenski okvir	Procjena rizika	Očekivani rezultat	Međurezultati (milestones) sa rokovima i indikatorima praćenja	Rezervni plan	Potrebna sredstva (+izvor)
	<p>poduzeća. Svakako je potrebno osigurati transfer već prikupljenih podataka iz sistema podunavskog sliva u novi informacijski sistem kojim upravljaju AVP i tako izbjeći ponovni unos svih podataka, a potrebno je i za one JLS i KP koje su sudjelovale u prvoj fazi MEG projekta pripremiti software-sku rutinu koja će moći izvršiti ekstrakciju podataka prikupljenih u XLS datotekama i formatirati ih za automatski unos u benchmarking sistem kojim upravljaju Agencije za vodna područja (AVP).</p> <p>Puna funkcionalnost uspostavljenog CISV-a zavisit će prvenstveno od unosa podataka sa kojim raspolažu kantonalni, općinski/gradski organi i njihove nadležne službe i javna komunalna/vodovodna preduzeća, Podaci koje je potrebno unijeti se odnose na ekonomsko-tehničke podatke i kapitalne investicije u razvoj: javni vodovodni i kanalizacioni sistemi, tretmani urbanih otpadnih voda, kao i benchmarking javnih preduzeća (indikatorne uspješnosti operatora), lokalnih vodovoda (za sva izvorišta koja po DWD-u snabdijevaju naselja preko 50 stanovnika), kanalizacije i tretmana otpadnih voda.</p> <p>Ukoliko JLS smatra da ne mogu sami unositi podatke te im je pri unosu podataka potrebna pomoć, mogu naći drugo rješenje te svoj pristup CISV-u ustupiti konsultantu (npr. ovlastiti SOG za unos njihovih podataka).</p> <p>AVP ove podatke pohranjuje u modul komunalna infrastruktura (KI) i omogućava javni pristup (napraviti protokol kojim će se definisati ko može gledati unesene podatke, ili da svi podaci budu javno dostupni – ovo mora biti odluka kantona, JLS i KP kao vlasnika unesenih podataka).</p> <p>Kantonalna ministarstva nadležna za komunalne poslove će, uz podršku SOG-a, uspostaviti sistem za praćenje indikatora poslovanja vodovodnih preduzeća sa jasno definiranim mjerljivim pokazateljima napretka, te planom mjera za poboljšanje poslovanja sa vremenskim okvirom. Ista će biti nadležna da, u suradnji sa SOG, vrše kontinuirano praćenje i izvještavanje napretka na osnovu usvojenih indikatora.</p> <p>Prikupljeni podaci trebaju uključiti i zvaničan broj stanovnika po naseljenim mjestima i procjene demografskih promjena broja stanovnika za dugoročni planski period, kako bi sektorske studije imale polaznu osnovu. Posebno voditi računa o realnoj procjeni broja stanovnika u planskom periodu (povećanja ili smanjenja). Ovi podaci se prikupljaju u zasebno određenim vremenskim periodima (npr. godišnje).</p>							
B2	Izrada smjernica razvoja i unapređenja vodnih usluga, posebno sa stanovišta isplativosti	FMPVŠ uz savjetodavnu podršku AVP Ministar SOG	0+15 mjeseci	Aktivnost provoditi paralelno sa izradom radnog teksta Zakona o vodnim uslugama ili izmjenama postojećih sektorskih regulativa	Smjernice za procedure provjere isplativosti novih investicija Template master plana razvoja vodovodnih i kanalizacionih	Nacrt smjernica do kraja 2021.		Osigurana tehnička podrška MEG projekta, nema značajnijeg predviđenog finansijskog troška aktivnosti osim troška rada radnog tijela za

Oznaka	Aktivnost	Nadležnost	Vremenski okvir	Procjena rizika	Očekivani rezultat	Međurezultati (milestones) sa rokovima i indikatorima praćenja	Rezervni plan	Potrebna sredstva (+izvor)
					sistema sa optimalnim rješenjima za JLS			ovaj zadatak (oko XXXX KM)
<p>Obrazloženje:</p> <p>JLS imaju direktnu nadležnost za osiguranje pružanja vodnih usluga svim svojim stanovnicima, uključujući i one u ruralnim područjima na području JLS. Da bi im olakšali ovaj zadatak FMPVŠ, uz savjetodavnu podršku AVP, će pripremiti smjernice razvoja i unapređenja vodnih usluga, a koje će sadržavati detaljno opisane procedure provjere isplativosti novih investicija (npr: kako provjeravati isplativost uključivanja novih/udaljenih naselja na centralni kanalizacioni sistem), kako pristupiti rješavanju problema odvodnje i tretmana otpadnih voda malih naselja, kako analizirati posljedice mogućeg priključenja objekata sa značajno nižom ili višom kotom, kako efikasno upravljati zbrinjavanjem sadržaja septičkih jama ili zbrinjavanjem otpadnog mulja, i sl. SOG će kao institucija koja predstavlja sve JLS komentirati i usmjeravati sadržaj smjernica, te promovirati korištenje istih među svojim članicama. Sastavni dio smjernica će biti i template/urnek master plana razvoja vodovodnih i kanalizacionih sistema sa optimalnim rješenjima za JLS.</p>								
B3	Izrada master planova razvoja vodovodnih i kanalizacionih sistema sa optimalnim rješenjima za svaku JLS	JLS vode aktivnost, uz podršku kantona i FMPVŠ	Po potrebi JLS, nakon realizacije aktivnosti B2	Rizik je eventualno nepostojanje kapaciteta za izradu potrebnih analiza i/ili master planova na razini JLS, potrebna je podrška	Prepoznati investicijski prioriteta, kao i ukupan finansijski potencijal za investicije u sektoru, a koji neće ugroziti priuštivost usluga	Pojedinačni master planovi JLS izrađeni prema vlastitim prioritetima		JLS procjenjuju prema vlastitim potrebama, dio troška pokriti iz prikupljenih vodnih naknada
<p>Obrazloženje:</p> <p>Da bi se dostigao cilj detaljne provjere i potreba i mogućnosti JLS, neophodno je prethodno pripremiti master plan razvoja vodovodnog i kanalizacionog sistema sa optimalnim rješenjima za svaku JLS. Posebno je važno naglasiti potrebu prepoznavanja prioriteta i faznosti ulaganja, koji će biti u cijelosti usuglašeni sa finansijskim i kreditnim mogućnostima JLS-a. Pri tome investicioni, ali i operativni troškovi moraju biti što realnije određeni, te provedena analiza utjecaja implementacije takve</p>								

Oznaka	Aktivnost	Nadležnost	Vremenski okvir	Procjena rizika	Očekivani rezultat	Međurezultati (milestones) sa rokovima i indikatorima praćenja	Rezervni plan	Potrebna sredstva (+izvor)
	<p>investicije na cijenu vodnih usluga i njihovu ukupnu priuštivost. Poželjno je izbjeći investicije koje bi utjecale na povećanje cijena usluga do razine više od granice priuštivosti (4% ukupnih mjesečnih prihoda obitelji za račun za vodu i kanalizaciju). Pri tome se svakako svi odnosni troškovi trebaju pokriti, pa ako bi se većom cijenom dostigla granica priuštivosti, razliku iznad te granice treba snositi JLS (iz vlastitog proračuna ili na drugi način koji JLS uspije provesti).</p> <p>Rezultati master planova mogu biti ulazni podaci za izradu BiH Master plana aglomeracija, ili se obavezno rezultati Master plana aglomeracija u BiH moraju ugraditi u ove master planove. Rješenja moraju biti u skladu sa dobrim tehničkim i dobrim međunarodnim praksama. Ove aktivnosti provode JLS prema vlastitim potrebama i uz stručnu podršku SOG (u smislu razmjene iskustava i najboljih praksi) i kantona, FMPVŠ će po potrebi pojasniti detalje prethodno osiguranog template-a master plana razvoja vodovodnih i kanalizacionih sistema sa optimalnim rješenjima za JLS.</p>							
B4	Odluka da se projekti ne mogu uključiti na SSPP listu ukoliko nije pripremljena analiza uticaja implementacije investicije na cijenu vodnih usluga	MVTEO BiH FMPVŠ FMOiT AVP SOG Kantoni FZO	BUDUĆI A1 + 3 mjeseca	Otpor JLS je rizik, ali je aktivnost potrebna da bi se izbjegle finansijski i/ili operativno neodržive investicije u sektoru	Eliminirani potencijalno nerealni planovi novih investicija u sektoru			Osigurana tehnička podrška MEG projekta, nema drugog značajnijeg finansijskog troška aktivnosti
	<p>Obrazloženje: Ova aktivnost za cilj ima filtriranje investicijskih projekata čija je analiza uticaja implementacije investicije na cijenu vodnih usluga jasno dokazala buduću održivost investicije, uz svakako puno pokrivanje svih i operativnih i troškova investicijskog održavanja. Ranije način izbora projekata koji se mogu uključiti na SSPP listu nije sadržavao ovakav uvjet, ovim će se unaprijediti efikasnost svih novih investicija u sektoru. Sastavni dio ovog zadatka je i izrada prioritete liste projekata iz sektora vodnih usluga, sukladno strateškom cilju iz ovog sektora, u čemu će doprinos dati i SOG i kantoni, kao i AVP sa stanovišta utjecaja na kvalitetu voda. FZO treba biti uključen radi provjere mogućnosti sufinansiranja.</p>							

4 Aktivnosti koje se odnose na financiranje u sektoru

Oznaka	Aktivnost	Nadležnost	Vremenski okvir	Procjena rizika	Očekivani rezultat	Međurezultati (milestones) sa rokovima i indikatorima praćenja	Rezervni plan	Potrebna sredstva (+izvor)
	Jačanje kapaciteta institucija na svim nivoima, uključujući i KP, za apliciranje za sredstva i procedure implementacije projekata međunarodnih financijskih institucija, kao i za provedbu tenderskih procedura	FMPVŠ (Sektor voda i PMU) + AVP, JLS, SOG, UPKP, FZO	Kontinuirana aktivnost	Potrebno povećati interes krajnjih korisnika za ovakve vrste financiranja, te ojačati kapacitete za učinkovito apliciranje	Kvalitetnije apliciranje za sredstva međunarodnih financijskih institucija	Pratiti broj uspješnih aplikacija za pozive za projekte međunarodnih institucija		Provode ih postojeće institucije kao svoje redovne aktivnosti, uz podršku IFI i drugih zainteresiranih međunarodnih institucija
C1	<p>Objašnjenje:</p> <p>Povremeno se pojavljuju aktivni financijski programi podrške razvoju sektora vodnih usluga u FBiH (npr. WatSan, program WB, projekti EBRD i sl.), za koje je potrebno pripremiti kvalitetnu aplikaciju. Nedostatak kapaciteta, posebno na lokalnoj razini, za pripremu takvih aplikacija je i u ranijem periodu bio jedan od glavnih razloga spore provedbe programa financiranja i dužeg trajanja od očekivanog. Prepoznata niska učinkovitost apliciranja se može promijeniti nastavkom postojeće podrške u izradi aplikacija i provedbi procedura implementacije projekata JLS / KP od strane formirane jedinice PIU, ali i većim angažiranjem SOG koje mogu pripremiti dostupne primjere najbolje prakse (prilagođene potencijalnom izvoru financiranja, obzirom na različitost procedura), u čemu podršku može dati i UPKP kao predstavnik KP koji su i krajnji korisnici infrastrukture izgrađene takvim sredstvima. FZO se treba uključiti u procese na sličan način kao i ranije, podrškom obično traženom vlastitom sufinanciranju takvih projekata. FMPVŠ će biti i prvi kontakt u komuniciranju sa međunarodnim financijskim institucijama, koje bi mogle ponuditi takve programe financiranja. Predlaže se da se za svaki izvor finansiranja formiraju stručni timovi (PIU) koji će se baviti isključivo pripremom tih prijedloga i njihovom implementacijom. Članovi PIU su stalni uposlenici JLS/KP, AVP pružaju tehničku podršku shodno raspoloživom vremenu (ova aktivnost nije stalna i limitirana je aktivnostima i obimima posla koje AVP ima), ujedno jačajući kapacitet SOG i UPKP za veću buduću podršku ovih udruga svojim članicama.</p> <p>Kada JLS / KP dobiju sredstava (iz međunarodnih financijskih institucija ili lokalnih izvora financiranja) za unapređenje infrastrukture za pružanje vodnih usluga, kao i kada sami osiguraju vlastita sredstava za takve svrhe, slijedi priprema kvalitetne tenderske dokumentacije i objava poziva javne nabavke. Često nedostatak kapaciteta na lokalnoj razini onemogućava dostizanje kvalitetnog opisa potrebnih tehničkih kriterija koje ponuđač treba zadovoljiti, ne treba isključiti niti</p>							

Oznaka	Aktivnost	Nadležnost	Vremenski okvir	Procjena rizika	Očekivani rezultat	Međurezultati (milestones) sa rokovima i indikatorima praćenja	Rezervni plan	Potrebna sredstva (+izvor)
<p>mogućnost da se u pripremi tendera svjesno traže kriteriji koji su povoljniji za ciljanog ponuđača. Javne nabavke u sektoru se mogu provesti metodom najniže cijene kao i metodom najpovoljnije ponude, poželjno napraviti i smjernice za izradu matrica za ocjenjivanje postavljenih kriterija.</p>								
C2	Izrada ekonomskih analiza sa dodatnim izvorima financiranja	FMPVŠ (PMU) Podrška AVP Podrška FZO KANTONI Podrška SOG	Periodična aktivnost	Potrebno osigurati dobru koordinaciju i razmjenu svih podataka sudionika u aktivnosti	Ažurne informacije o potencijalnim novih izvorima financiranja, kao i grant fondovima FBiH program investicija u sektoru	Pratiti dostupnost i ažurnost informacija o dostupnim kreditima i grantovima		Osigurana tehnička podrška MEG projekta u početnoj fazi, dugoročno moguć trošak konzultanta za izradu/ažuriranje ekonomske analize
<p>Obrazloženje: Periodično je potrebno ažurirati Program realizacije projekata iz oblasti vodnih usluga sa analizom mogućih izvora financiranja, objediniti i učini javno dostupnima informacije o potencijalnim novih izvorima financiranja, kao i grant fondovima (FMPVŠ vodi aktivnost, uz podršku AVP i FZO). Uloga SOG je u širenju svih informacija u svom članstvu, ka svakoj JLS. FMPVŠ će periodično ažurirati ekonomske analize potreba financiranja u sektoru vodnih usluga u FBiH (uz podršku konzultanta).</p>								
C3	Izrada programa podrške financiranju i praćenja provedbe projekata komunalne infrastrukture	Vlada FBiH FMPVŠ FMF	Kontinuirana aktivnost		Ubrzana izgradnja vodno-komunalne infrastrukture zahtijevane na putu ka EU	Pratiti izdvajanja po ovom osnovu		
<p>FMPVŠ, putem Vlade FBiH, osigurava povećana godišnja izdvajanja iz budžeta Vlade FBiH, ista sredstva bi se dodjeljivala JLS za investicijske projekte u sektoru vodoopskrbe i odvodnje i prečišćavanja otpadnih voda. JLS apliciraju za sredstva ka FMPVŠ, koje provodi procedure izbora prema odabranim kriterijima. Nova infrastruktura, naročito postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda čija je izgradnja obaveza BiH na putu ka EU, kao i rekonstrukcija postojeće infrastrukture, traži vrlo velika ulaganja, oslanjanje samo na mogućnosti JLS i JKP neće dati očekivane rezultate bez dodatne podrške FBiH. Kantonalna resorna ministarstva prate</p>								

Oznaka	Aktivnost	Nadležnost	Vremenski okvir	Procjena rizika	Očekivani rezultat	Međurezultati (milestones) sa rokovima i indikatorima praćenja	Rezervni plan	Potrebna sredstva (+izvor)
	provedbu projekata na svojoj teritoriji i sudjeluju dodjelom sredstava iz prikupljenih vodnih naknada, SOG primjere najboljih praksi predstavlja JLS koje provode slične projekte i evidentira podatke za vlastite potrebe.							
C4	Analiza uticaja provođenja EU direktiva u oblasti pružanja vodnih usluga koje na putu ka EU transponuje Bosna i Hercegovina	SOG	0+12		Procjena da li provođenje direktiva implicira povećanje poslova komunalnih preduzeća i JLS i njihovih troškova			Podrška MEG projekta
	Obrazloženje: Potrebna je procjena da li provođenje EU direktiva implicira povećanje poslova komunalnih preduzeća i JLS i njihovih troškova, te kako pokriti takve nove potrebe.							

Oznaka	Aktivnost	Nadležnost	Vremenski okvir	Procjena rizika	Očekivani rezultat	Međurezultati (milestones) sa rokovima i indikatorima praćenja	Rezervni plan	Potrebna sredstva (+izvor)
D1	Pripremiti vodič za izradu studija izvodljivosti gdje će se definisati sadržaj i metodologiju izrade, te izvore podataka koji se moraju koristiti u izradi	FMPVŠ (PMU)	0+12 mjeseci	Bez rizika	Vodič za izradu studija izvodljivosti koji će povećati kvalitetu novih investicija	Nacrt vodiča nakon 6 mjeseci		Osigurana tehnička podrška MEG projekta, nema drugog značajnijeg financijskog troška aktivnosti
	<p>Obrazloženje: Kvalitetne studije izvodljivosti su veoma važan alat za onemogućavanje dolaska do provedene investicije koja nije financijski održiva. Jako je važno prije započinjanja postupka investiranja u novu komunalnu infrastrukturu (nekada i obnovu) provjeriti sve financijske posljedice, osim visine same investicije i izvora financiranja to se svakako odnosi i na kasnije operativne troškove, kao i troškove investicijskog održavanja. Vodič za izradu studija izvodljivosti gdje će se definisati sadržaj i metodologiju izrade, te izvori podataka koji se moraju koristiti u izradi, predstavlja pomoć JLS koje tek počinju razmatrati mogućnosti takvih investicija. Ovu aktivnost treba koordinirati putem MVTEO sa RS (i eventualno DB).</p>							
D2	Izrada smjernica i vodiča za podršku u odabiru tehnologija tretmana urbanih otpadnih voda i obradu mulja, usklađenih sa zahtjevima o kvalitetu efluenta prema važećim pravilnicima	FMPVŠ i FMOiT Podrška SOG	0+12 mjeseci, ažurirati periodično	Bez rizika	Vodič za podršku u odabiru tehnologija tretmana urbanih otpadnih voda i obradu mulja	Nacrt vodiča nakon 6 mjeseci		Osigurana tehnička podrška MEG projekta, nema drugog značajnijeg financijskog troška aktivnosti
	<p>Obrazloženje: Vodič će prije svega sadržavati savjete o troškovnim elementima, i to kako o investicijskim troškovima, tako i o kasnijim operativnim tako i o troškovima investicijskog održavanja za postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda. Posebna pažnja će se ukazati i mogućnostima i odnosnim troškovima za različite metode zbrinjavanja mulja, za što još uvijek nema ni odgovarajuće regulative (koja pripada sektoru okoliša). Vodič neće prejudicirati prioritet niti predlagati konkretnu</p>							

Oznaka	Aktivnost	Nadležnost	Vremenski okvir	Procjena rizika	Očekivani rezultat	Međurezultati (milestones) sa rokovima i indikatorima praćenja	Rezervni plan	Potrebna sredstva (+izvor)
	<p>tehnologiju tretmana, naglasak je na troškovnim aspektima, a time i posljedicama po cijenu vodnih usluga. Aktivnost se može promatrati i kao dio D1, ali zbog veoma velike visine očekivanih ulaganja u izgradnju UPOV u FBiH je potrebno zasebno je istaknuti. SOG će promovirati vodič među svojim članicama i pri izradi ponuditi primjere dobre prakse (vlastitih članica, ali i razmjenom iskustava sa SOG RS).</p> <p>Tehničke uslove i standard koje moraju ispunjavati već izgrađeni ili planirani tretmani urbanih otpadnih voda propisuju se vodnim aktima (prethodna vodna saglasnost, vodna saglasnost i vodna dozvola) koje izdaju AVP i time se zaokruži sve što je bitno sa aspekta vode odnosno aspekta upravljanja vodama.</p>							
D3	Definiranje aktivnosti na redizajniranju sistema ekonomskih instrumenata u sektoru voda	MPVŠ FBiH Podrška SOG i UPKP Kantoni	0+18 mjeseci	Rizik je moguća odbojnost ka redefiniranju visine vodnih naknada, potrebno detaljno pojašnjenje potreba koje određuju visinu istih	Unaprjeđen sistem vodnih naknada, efikasnije trošenje prikupljenih sredstava	Nacrt Odluke o visini vodnih naknada ² 0+10 mjeseci Izmjene i dopune ZoV po osnovu takve odluke		Očekuje se tehnička podrška MEG projekta i WB
	<p>Obrazloženje: Postojeći sistem prikupljanja i raspodjele vodnih naknada se ne ocjenjuje zadovoljavajućim, aktivnost je usmjerena ka redefiniranju visine vodnih naknada prema namjenama istih, načina prikupljanja i prosljeđivanja, kao i konačne raspodjele ka JLS i KP. Prilivi prikupljeni po osnovu naknada za zaštitu voda bi po svojoj namjeni, u dijelu koji se prosljeđuje kantonima, trebali biti transferirani ka JLS koje grade UPOV. Potrebno je i integritati na razini FBiH i učini javno dostupnima izvještaje o utrošku sredstava prikupljenih vodnih naknada na kantonalnom nivou. Aktivnost će voditi FMPVŠ, uz podršku i učešće AVP, FZO i predstavnika kantona, putem kojih se i koriste sredstva vodnih naknada. SOG i UPKP će biti konzultirani o visini i korištenju sredstava prikupljenih putem vodnih naknada.</p>							
D4	Priprema smjernica za izradu poslovnih planova KP koji će definirati potrebni	Kantonalna ministarstva	0+9 mjeseci	Rizik je moguća odbojnost KP ka izradi poslovnih planova šireg formata od	Unaprjeđen sistem planiranja u KP	Nacrt urneka/template-a poslovnog plana za KP		Osigurana tehnička podrška MEG projekta, nema drugog

² Pravilnik o načinu obračunavanja, postupku i rokovima za obračunavanje i plaćanje i kontroli izmirivanja obaveza na osnovu opće vodne naknade i posebnih vodnih naknada (Službene novine Federacije BiH, br. 92/07, 46/09, 79/11 i 88/12)

Oznaka	Aktivnost	Nadležnost	Vremenski okvir	Procjena rizika	Očekivani rezultat	Međurezultati (milestones) sa rokovima i indikatorima praćenja	Rezervni plan	Potrebna sredstva (+izvor)
	sadržaj, metodologiju izrade i podatke koji će se koristiti	FMPVŠ prati provedbu Podrška SOG i UPKP		zadatog zakonima o poduzećima				značajnijeg financijskog troška aktivnosti
<p>Obrazloženje: Smjernice za izradu poslovnih planova KP koji će definirati potrebni sadržaj, metodologiju izrade i podatke koji će se koristiti će pomoći KP da planiraju i one aktivnosti koje do sada uglavnom nisu bile sastavni dijelovi postojećih poslovnih planova, kao što su planovi poboljšanja upravljanja neprihodovanom vodom, planovi unaprijeđenja energetske efikasnosti, planovi optimizacije broja i kompetencija zaposlenih. Poslovni planovi trebaju i sadržavati vrijednosti ključnih indikatora uspješnosti poslovanja iz nekoliko prethodnih godina, kao i njihove ciljane/ projicirane vrijednosti za barem 3 naredne godine, što bi omogućilo praćenje provedbe i uspješnosti plana, te njegovo redovno ažuriranje po potrebi. Pregled ovih vrijednosti i njihovih trendova će biti značajan alat za poboljšanje upravljanja u KP, kao i alat ocjene managementa. FMPVŠ će voditi aktivnost, ali će ključne doprinose zapravo dati SOG i UPKP.</p>								
D5	Provođenje istraživanja prihoda domaćinstava na nivou JLS, radi provjere priuštivosti i izrada metodologije za proračun priuštivosti.	JLS SOG	Periodična aktivnost	Rizik je neupućenost u metodologiju procjene i definiciju ukupnih prihoda, ublažice se obukom u JLS	Procjenjena priuštivost	Procjena priuštivosti prije podnošenja narednog zahtjeva za utvrđenje cijene usluga		Osigurana savjetodavna podrška MEG projekta, JLS mogu pojedinačno procijeniti trošak ankete
<p>Obrazloženje: JLS će, uz podršku SOG u smislu smjernica i uputa za efikasnu provedbu ankete o prihodima, periodično provoditi istraživanje o ukupnim prihodima prosječne obitelji u svojoj teritoriji (koji uključuju i direktne i indirektno prihode). Istraživanje se provodi u svrhu provjere priuštivosti, što implicira da ga je potrebno u svakom slučaju provesti pri početnim razmatranjima novih i većih investicija u sektoru vodnih usluga na razini JLS (npr. pri razmatranju gradnje UPOV i izboru kapaciteta i vrste tretmana, uz provjeru pokrivenosti populacije uslugom odvodnje otpadnih voda i mogućnosti priključenja istih na UPOV).</p>								

Oznaka	Aktivnost	Nadležnost	Vremenski okvir	Procjena rizika	Očekivani rezultat	Međurezultati (milestones) sa rokovima i indikatorima praćenja	Rezervni plan	Potrebna sredstva (+izvor)
D6	Izraditi studiju mogućnosti okrupnjavanja postojećih KP-a	FMPVŠ, Kantoni, JLS, SOG	0+18 mjeseci	Rizik je politički otpor sjedinjavanju više KP, posebno ako u tom trenutku na vlasti u susjednim JLS nisu iste opcije	Smanjenje indirektnih troškova KP, poboljšano upravljanje	Pilot studija po iskazanom interesu		Procjena naknadno, nije žurna aktivnost Podrška MEG projekta
<p>Obrazloženje:</p> <p>Izrada studije okrupnjavanja postojećih KP-a je bila definirana mjera predviđena Planom upravljanja vodnim područjem rijeke Save u FBiH 2016-2022., ali se kasnijim izvještajem odustalo od iste jer je procijenjeno da se ne mogu postići veći rezultati u ovom planskom periodu. Ipak, dugoročno se može očekivati pojava interesa i posljedično inicijative susjednih JLS koje mogu uočiti potrebe za zajedničkim dijelom vodovodne ili mreže odvodnje otpadnih voda, te zajedničke gradnje UPOV. Također, JLS sa malim brojem stanovnika mogu imati visoke jedinične troškove svog KP i stoga imati interes za objedinjavanje sa susjednim i većim KP. I na putu ka EU se realno mogu očekivati takvi zahtjevi (kakvi se već pojavljuju u Hrvatskoj kao članici EU), pa je dobro predvidjeti ovu aktivnost koja ipak neće imati prioritet u odnosu na ostale. Realan rizik je odbojnost načelnika i/ili vijeća JLS, jer bi svoje nadležnosti upravljanja u takvom slučaju morali dijeliti sa drugim JLS.</p> <p>Sa ekonomskog stanovišta, izuzetno je značajno i opravdano podsticati proces prelaska na okrupnjavanje sistema, odnosno na regionalni pristup vodnih sistema, gdje god je to tehnički i tehnološki opravdano. Ova problematika sa aspekta upravljanja vodama je obrađena u Studiji dugoročnog vodosnabdijevanja. Predmetnom studijom, na bazi podataka prikupljenih od stane komunalnih preduzeća je preporučeno da se prvo riješe drugi problemi u ovom sektoru (neprihodovana voda, višak zaposlenih u preduzećima,...), pa tek onda da se planira okrupnjavanje. Očekuje se i tehnička podrška AVP, na temelju prethodnih iskustava u ovoj oblasti i u skladu sa mjerama iz programa mjera nacrta Plana upravljanja vodama za vodna područja u Federaciji Bosne i Hercegovine (2022-2027.).</p>								